

IN DIT NUMMER:

De moties en de amendementen
voor de algemene ledenvergaa-
dering op zaterdag 9 maart
aanstaande in Tiel (in de
volksmond: tweede kongres-
Democraat)

democraat

UITGAVE:

POLITIEKE PARTIJ DEMOCRATEN '66

zevende jaargang nummer twee

februari 1974

Eindredactie:

Hoofdbestuur van D'66
Langestraat 61
Amsterdam
Telefoon: 020-226996

Redaktiekommissie:

J. J. de Boer, P. C. Hooftstraat
125III, Amsterdam, telefoon: 020-
733430

T. J. J. G. Essers, Officiersvliet
48, Zwijndrecht, telefoon: 01850-
29006

P. A. van Gent, Molenweg 40,
Lunteren, telefoon: 08388-2831

Mevrouw W. A. Gouweloos-Bon-
gers, Reseda 8, Dordrecht, tele-
foon: 078-74019

J. Jansen Schoonhoven, Wagen-
weg 63, Haarlem, telefoon: 023-
320069

J. J. D. Kardol, Albert Schweit-
zerlaan 44, Haarlem, telefoon:
023-335839

Mevrouw S. Venema-Noordhoff,
A. G. M. van der Hoevenstraat 81,
Langeraar, telefoon: 01722-2992

Administratie:

Langestraat 61
Amsterdam
Telefoon: 020-226996

Advertentietarieven:

Hele pagina: bij één plaatsing
vierhonderd gulden, bij vijf plaat-
singen 350 gulden, bij tien plaat-
singen driehonderd gulden

Halve pagina: bij één plaatsing
250 gulden, bij vijf plaatsingen 225
gulden, bij tien plaatsingen twee-
honderd gulden

Kwart pagina: bij één plaatsing
honderdvijftig gulden, bij vijf
plaatsingen 135 gulden, bij tien
plaatsingen honderdtien gulden

Achtste pagina: bij één plaat-
sing negentig gulden, bij vijf
plaatsingen 87 gulden, bij tien
plaatsingen 85 gulden

Kopij

moet zijn getypt met een dubbele
spatie en niet meer dan vijftig
aanslagen per regel en moet aan-
getekend naar het redactie-adres
(Langestraat 61, Amsterdam)
worden gezonden

Abonnement

is inbegrepen bij het lidmaat-
schap van D'66. Een abonne-
ment voor niet-leden van D'66
kost 25 gulden per jaar

Verschijnt

in de eerste helft van elke maand
met uitzondering van (onder voor-
behoud) de maanden juli en au-
gustus

Druk:

Luna, Delft

SCHAAP MET VIJF POTEN

Echte democratie bedrijven is even
moeilijk als een schaap met vijf poten
fokken. Om het te blijven proberen
moet je een idealist zijn. Ga maar na:
Een democratische bestuurder streeft
ernaar de bevolking die hem heeft ge-
kozen maximale invloed op zijn beleid
te geven. Maar daarbij mag hij zijn
eigen visie en inzichten niet prijsge-
ven.

Een democratische partij laat zich fi-
nancieel alleen steunen door mensen
die toch al zoveel tijd en geld voor de
partij over hebben; niet door belangen-
groepen. Dubbelfuncties zijn uit den
boze. Ook al brengt dat met zich mee
dat je bepaalde posten te zwak moet
bezetten.

De partijtop van een democratische
partij manipuleert het kongres van zijn
partij niet. Maar datzelfde kongres
verwacht wèl een krachtige leiding.
Een democratische partij heeft net zo
goed als elke andere partij behoefte
aan de beste mensen op de vooruitge-
schoven posten. Maar een oprecht-
democratisch voelend hoofdbestuur ad-
viseert niet over de kandidaten voor
deze posten. Aktieve en niet-aktieve
leden hebben een even zware stem.
En niet-leden hebben inspraak.

Ondoenlijk

Om deze en talloze andere redenen is
het bedrijven van ware democratie in
feite ondoenlijk. Na jaren ijverig de-
mokratiseren worden nog steeds brave,
konventionele vierpotige lammetjes
geboren (hetgeen de biologen onder
ons mogelijk toejuichen....), ja,
door ongelukkige kruisingen zien zelfs
diertjes op drie poten wel eens het
levenslicht.

Maar wij versagen niet, wij zetten de
fokkerij voort.

Het kongres van zaterdag 9 maart
aanstaande, waaraan deze Democraat
al zijn letters wijdt, is een program-
ma-kongres, waarop wij ons program-
ma weer willen aanpassen aan de ver-
anderde ideeën over en toestanden
in onze maatschappij. Het valt mid-
den in de verkiezingskampagne voor
de provinciale statenverkiezingen op
woensdag 27 maart aanstaande. Mo-
gelijk verklaren andere partijen ons
dan ook voor gek omdat wij onze tijd
niet geheel wijden aan de verkiezings-
kampagne. Dat wij dat niet doen is
typerend voor ons. We hebben immers
altijd gekozen voor het wapen van het
goede programma en niet voor de
slimme leuze.

Deze keer willen we onze aandacht
speciaal richten op de problemen van
de elf provincies. Er zijn er trouwens
bij die van nationaal belang zijn: Oos-
tershelde, nationale luchthaven,
Waddenvervuiling, gasboringen, in-
dustrialisatie.

Diskussie

We kunnen echter niet volstaan met
het maken van een programma. We
zullen na dit kongres met elkaar een
diskussie moeten voeren die hier bo-
ven uit gaat. De financiële moeilijk-
heden van de partij, dankzij het opti-
misme en de gulheid van veel leden
gelukkig gedeeltelijk opgelost, hebben
de gedachtenwisseling tussen partij-
top en leden enige tijd ernstig belem-
merd. Dat is gevaarlijk voor een par-
tij die democratische politiek wil be-
drijven. Tijdens het kongres van 24
november vorig jaar hebben de leden
laten merken dat zij voor D'66 een
eigen zelfbewuste plaats in het poli-
tieke krachtenveld opeisen. En dan
bedoelen we niet als vriendelijke ama-
teurs met excentrieke ideeën wouwe-
len over eigen identiteit.

Nu het voorlopig niet mogelijk is ge-
bleken een progressieve volkspartij
op te richten, waarin de D'66-wijze
van denken een belangrijke stroming
vormt, zullen we met elkaar van ge-
dachten moeten wisselen over de vi-
sie die ons bindt. Als we de staten-
verkiezingen goed zijn doorgekomen -
en dat kan, als iedereen z'n mouwen
opstroopt - en de financiële toestand
een regelmatig verschijnen van de De-
mocraat toestaat, zouden we eens
meer moeten schrijven en spreken
over wat ons bezielt, wat een ondog-
matische partij voor ons betekent,
wat voor samenleving we voor ogen
hebben en waarom de partij D'66 no-
dig is om die samenleving mede ge-
stalte te geven.

Ook analytici hebben hun doelstellin-
gen. Ook de meest zakelijke fokker
kan er over praten waarom hij een
schaap met vijf poten wil.

JAN TEN BRINK
JAN TERLOUW

Kongresstuk 1a

MOTIES OP DE KONGRES-AGENDA

KONGRESSTUK 1a.1

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen,

stelt vast:

1. dat het konsept-partijprogramma tracht een alomvattende, samenhangende en uitgewerkte visie te geven op de samenleving en haar toekomstige ontwikkeling,
2. dat de omvang van deze visie een uitgebreide discussie in meerdere termijnen in alle geledingen van D'66 wenselijk maakt,
3. dat door het gehanteerde tijdschema en de drukte van de komende statenverkiezingen voor een dergelijke discussie elke ruimte heeft ontbroken,
4. dat hierdoor van een serieuze en weloverwogen besluitvorming over het programma vandaag geen sprake kan zijn; besluit:

1. de vaststelling van het programma, de nog ontbrekende hoofdstukken inbegrepen, uit te stellen tot mei of juni 1974,
  2. de vandaag voor plenaire gereserveerde tijd te besteden aan voortgezette sektievergaderingen,
  3. het hoofdbestuur te machtigen, voor het in mei of juni te houden kongres een zodanig entreegeld te heffen, dat de ekstra lasten voor de partijkas aanvaardbaar blijven; en gaat over tot de orde van de dag.
- (REGIO DRENTHE)

KONGRESSTUK 1a.2

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen,

overwegende,

dat de tijd voor discussie-aan-de-basis over kongresstuk 8 te kort is, zowel door het krappe tijdschema (Democraat in de bus op 25 januari, rapportage vóór 30 januari om 12.00 uur) als door het tijdstip (iedereen druk bezet met voorbereiding komende statenverkiezingen), zich niet te kunnen verenigen met de konsept-kongresagenda (kongresstuk 1)

dat een duidelijke profilering van D'66 op 9 maart toch is gewenst;

besluit:

de konsept-agenda voor de algemene ledenvergadering op 9 maart 1974 als volgt te wijzigen:

9.45 uur: opening

benoeming van commissies

goedkeuring kongresreglement

10.00 uur: toespraak Jan ten Brink

10.30 uur: plenaire discussie aan de hand van een korte doelstellingennota

12.30 uur: toespraak Jan Terlouw

13.00 uur: lunchpauze met presentatie van kandidaten voor Eerste Kamer, dagelijks bestuur, geschillenkommissie en rapportagecommissie

14.00 uur: financiën

sluiting stembussen

14.15 uur: sektievergaderingen

16.00 uur: sluiting

en gaat over tot de orde van de dag.

(REGIO UTRECHT)

Kongresstuk 6a

Kandidaten gevraagd voor de rapportagecommissie

De kandidaatstelling voor de beide opengevallen plaatsen in de rapportagecommissie is verlengd tot dinsdag 26 februari aanstaande 's middags twaalf uur.

Zij die wensen te kandideren worden verzocht hun brief te richten aan: Dagelijks bestuur van D'66, Langestraat 61, Amsterdam. Inmiddels heeft zicht één kandidaat gemeld: de heer J. Traag uit Zevenaar.

Kongresstuk 16

Guillaume Spiering geen eindredakteur van Democraat meer

De 27-jarige Guillaume Spiering - die sinds mei 1972 eindredakteur van de Democraat is geweest - heeft deze functie na het persklaar maken van dit nummer neergelegd. Hij is begin deze week verhuisd van Vlaardingen naar het Drentse Valthermond.

"De afstand tussen dit dorp en de Randstad is letterlijk en figuurlijk niet te overbruggen bij het naar behoren uitoefenen van de functie van eindredakteur van de Democraat", aldus Guillaume Spiering, over wiens opvolging nog niets bekend is.

Voor degenen, die dat graag willen weten: Zijn nieuwe adres is: Sportlaan 23, Valthermond (Dr.). Zijn telefoonnummer daar is (vanaf vrijdag 1 maart aanstaande): 05996-655.

Kongresstuk 2a

Moties op het konsept-reglement voor kongres

KONGRESSTUK 2a.1

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen,

besluit

aan het konsept-reglement voor dit kongres een artikel 11a toe te voegen dat luidt: "Allen die aan de discussies in de sektievergaderingen of plenaire vergadering deelnemen of anderzins mededelingen aan het kongres doen, moeten - indien zij ook lid zijn van een andere politieke partij dan D'66 - hiervan elke keer dat zij aan de discussie deelnemen mededeling doen";

en gaat over tot de orde van de dag.

(AFDELING DEN HELDER)

KONGRESSTUK 2a.2

Het regiokongres Overijssel, op 26 januari 1974 in Almelo bijeen,

gelezen

artikel twee van het konsept-reglement voor de algemene ledenvergadering in Tiel;

besluit

amendementen en moties van individuele leden in Overijssel te beschouwen als bij accordering gedaan door dit regiokongres;

en gaat over tot de orde van de dag.

Kongresstuk 7a

Geen voordracht van hoofdbestuur voor geschillenkommissie

Door omstandigheden is het hoofdbestuur niet in staat zijn voordracht van de kandidaten voor de vakatures in de geschillenkommissie te publiceren in deze Democraat, zoals in de eerste kongres-Democraat werd beloofd. Deze voordracht zult u kunnen aantreffen op de informatiebalie tijdens het kongres.

Kongresstuk 3a

MEDEDELING VAN PENNINGMEESTERS

Door de financiële injectie in december 1973 is de partij in staat geweest nog in dat jaar alle kleine krediteuren integraal te voldoen. Aan de zes grote krediteuren werd een belangrijk deel van hun vordering voldaan.

Tot nu toe zijn wij hiertoe in staat geweest, maar of het mogelijk is in de nabije en verdere toekomst door te gaan hangt af van de mate waarin op korte termijn de kontributie over 1974 wordt betaald. Wij doen dan ook een dringend beroep op alle leden hun kontributie vóór 1 april 1974 te gireren. Wij zullen u tijdens het kongres in Tiel nader informeren over de dan aktuele financiële positie van D'66 en u in de gelegenheid stellen uw kontributie kontant te betalen.

DE PENNINGMEESTERS,
F. K. VAN BROEKHOVEN
A. G. W. TERMEULEN

Kongresstuk 3b

MEDEDELING VAN BEHEERSKOMMISSIE VERKIEZINGSFONDS

In de eerste kongres-Democraat deelden wij u mee dat het rekeningnummer 63.35.29.478 ten name van financiële commissie D'66 bij de Banque de Paris et des Pays-Bas in Amsterdam is opengesteld voor bijdragen aan het verkiezingsfonds. Dit fonds zal worden beheerd door de heren J. Beekmans, A. A. Redeker en F. K. van Broekhoven. De binnengekomen gelden zullen primair worden besteed voor kosten samenhangend met de provinciale statenverkiezingen. Voor de verkiezingen zullen door de campagne-groep de volgende drukwerken worden vervaardigd en ter beschikking van afdelingen en regio's worden gesteld:

Affiches: 40 x 60 centimeter, gedrukt in zwart op witte ondergrond met steunkleur groen; prijs f 0,20 per stuk;

Folders: kleuren als boven; f 0,05 per stuk;

Stickers: kleuren als boven; f 0,025 per stuk.

Naast dit materiaal zal een tijdelijke kracht worden aangehouden voor coördinatie en informatie, terwijl deze kracht ook een stuk administratief werk zal moeten verrichten samenhangende met de campagne. Afhankelijk van het bedrag dat binnenkomt op eerder genoemde bankrekening zal de beheerskommissie de mogelijkheden van uitbreiding van de activiteiten beoordelen; met name zal worden bekeken of een advertentie-kampagne mogelijk is.

Zoals u weet zijn op de begroting die door de algemene ledenvergadering van 24 november 1973 is goedgekeurd géén middelen uitgetrokken voor een verkiezings-kampagne zodat ook nu op uw afzonderlijke bijdrage wordt gerekend, waarbij de gedachten uitgaan naar tien gulden per lid, maar u mag best meer betalen!

Indien u dit wenselijk voorkomt kunt u bij uw betaling aangeven dat een deel daarvan niet voor de landelijke aktie maar wel voor de verkiezingsaktie in uw regio is bestemd. Wij zullen daarmee rekening houden.

DE BEHEERSKOMMISSIE

BETAAL NU UW
KONTRIBUTIE
STRAKS IS HET
TE LAAT

Kongresstuk 4a

Kandidaten gevraagd voor het dagelijks bestuur

Op zaterdag 9 maart aanstaande treden Stefanie Venema, (sekretaris organisatie), Michel Jager en Pieter Karsdorp uit het dagelijks bestuur. Voor het niet gemakkelijke dagelijks bestuurs-werk worden drie enthousiastelingen gevraagd.

De antecedenten van de kandidaten zullen verkrijgbaar zijn op de informatiebalie van het kongres. De verkiezing geschiedt schriftelijk.

U kunt zich nog kandidaat (laten) stellen tot dinsdag 26 februari aanstaande 's middags twaalf uur. De kandidaatstelling moet zijn gericht aan: Dagelijks bestuur van D'66, Langestraat 61, Amsterdam.

Kongresstuk 14

UITNODIGING

Tijdens de algemene ledenvergadering in Utrecht stelde Jan Terlouw voor een D'66-kongres te houden over het energievraagstuk. Dit voorstel werd ter uitwerking toegespeeld aan de Stichting Wetenschappelijk Buro D'66. Onder leiding van deze stichting is een aantal landelijke werkgroepen begonnen met het opstellen van een rapport ten behoeve van dit kongres.

Dit kongres wordt gehouden op zaterdag 23 maart aanstaande in "Ariston", Breedstraat 40 in Utrecht. Het kongres begint 's morgens om tien uur en heeft als thema: "Energieproblemen in de nabije toekomst, zowel nationaal als internationaal."

Aan de hand van het rapport zal Jan Terlouw in de ochtendzitting (en zo mogelijk ook Laurens-Jan Brinkhorst en Hans Gruijters) commentaar leveren op de beleidssuggesties die in het rapport zijn verwerkt.

In de middagzitting wordt een panel gehouden, dat wordt voorgezeten door Jan Terlouw en waarin ook niet-D'66-leden zitting zullen hebben. Ook zij zullen hun visie geven over dit probleem. De aanwezigen zullen met dit panel in discussie kunnen treden.

Een ieder die belangstelling heeft dit energiekongres bij te wonen wordt aangeraden zich schriftelijk aan te melden bij het Landelijk sekretariaat van D'66, Langestraat 61 in Amsterdam. Zodra het rapport gereed is zal het tegen kostprijs aan belangstellende leden worden toegezonden.

Kongresstuk 11

Dispensatieverlening aan drie kandidaten provinciale staten

Het hoofdbestuur heeft drie personen die kandidaat willen staan voor de provinciale staten dispensatie verleend van het vereiste aantal van zes maanden lidmaatschap van de partij (sub a van artikel 125 van het huishoudelijk reglement). Het hoofdbestuur legt hierbij deze dispensatie ter bekrachtiging voor aan de algemene ledenvergadering.

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit

de door het hoofdbestuur verleende dispensatie krachtens sub a van artikel 125 van het huishoudelijk reglement aan mevrouw N. M. J. Boissevain-van Riet in Tholen, mevrouw J. de Roos-Sprenger in Enschede en J. F. M. Panhuyzen in Beek te bekrachtigen;

en gaat over tot de orde van de dag.

Moties op rapport ter ondersteuning van de discussie over doelstellingen en uitgangspunten

KONGRESSTUK 8a.1

Tijdens het kongres in Breda (in maart 1973) werd besloten dat D'66 een nieuw basisprogramma zou maken. Dit nieuwe basisprogramma zou blijkens de resoluties moeten voldoen aan drie voorwaarden:

- 1) de elementen, die tot de oprichting van onze partij hebben geleid, moesten nog eens opnieuw worden geformuleerd;
- 2) het programma moest een dwingende richtlijn bevatten voor de opstelling en het gedrag van D'66 in het licht van de maatschappelijke knelpunten, zoals aangeduid in het rapport van de Klub van Rome en het advies van de commissie-Mansholt;
- 3) het programma moest naast de herformulering van uitgangspunten en doelstellingen, zowel nationaal als ten behoeve van ons buitenlands beleid een concreet perspectief op middellange termijn aangeven voor een leefbare samenleving.

Nu was sinds de totstandkoming van het beleidsplan de programmatische activiteit binnen de partij praktisch tot het nulpunt gedaald en dat was een bedenkelijke situatie voor een partij als D'66. Het is dan ook een goede zaak geweest dat tijdens het kongres in Breda werd besloten de programmatische activiteiten weer op gang te brengen.

Hoewel in eerste instantie werd beslist dat men in november 1973 resultaten wilde zien, is men er later mee akkoord gegaan dat het maart 1974 werd. Wel wilde men al in november 1973 kunnen discussiëren over uitgangspunten en doelstellingen.

Uiteraard was het zeer begrijpelijk dat men terwille van het 'eigen gezicht' snel met een nieuw programma wilde komen; erkend moet echter worden dat het betreffende besluit niet van realiteitszin getuigde. Een programma schrijft men nu eenmaal niet van de ene op de andere dag; zeker niet als het merendeel van de landelijke werkgroepen niet meer goed funktioneert. Een tijdsbestek van acht maanden (waarbinnen ook nog de zomervakantie valt) is toch te kort gebleken om een volledig uitgebalanceerd programma te produceren.

Het hoofdbestuur en de programmakommissie zijn er na veel moeite weliswaar in geslaagd een groot aantal werkgroepen opnieuw te activeren (dit heeft er toe geleid dat we in de eerste kongres-Democraat hun bijdragen konden publiceren), maar de tijd is toch wel te kort geweest om uitgebreide discussies binnen de partij te laten plaatsvinden over het gebodene. Eigenlijk mogen werkgroepen alléén geen programma tot stand brengen; ze kunnen wel ideeën aandragen, maar geen politiek gezicht bepalen voor een partij. Dit kan alleen gebeuren door de leden zelf in de afdelingen en de regio's.

Het voorgaande betekent overigens niet dat de pogingen om D'66 programmatisch weer tot leven te brengen volledig zijn mislukt. Het is verheugend te konstaten dat in eigen kring het besef is teruggekeerd, dat de denkbeelden van D'66 wel degelijk bestaansrecht hebben en nu eigenlijk nog meer dan vroeger. Aan de andere kant moeten we konstaten dat de konstellatie nog ontbreekt om een programma te lanceren van hetzelfde nivo en gezag als het oude programma en het beleidsplan.

De 'basisfilosofie', zoals vermeld in het eerste gedeelte van het nu voor u liggende programma, hangt wellicht nog iets te veel in de gekunstelde sfeer. Het mist nog een duidelijk politieke stijl waarin de leden en kiezers zich kunnen herkennen. Het tweede deel van het programma (praktische uitwerkingen) bestaat uit hoofdstukken die op zich vaak goed zijn, maar die als geheel nog een weinig homogene indruk maken. Ze zijn nog niet in gelijke mate op het eerste gedeelte afgestemd en sommige onderwerpen zijn in de werkgroepen ook nog niet goed besproken.

De vraag is nu of wij met het programma-kongres te vroeg zijn gekomen. Het hoofdbestuur vindt van niet. Hoewel de voorbereiding van dit kongres beslist niet optimaal is geweest (door de late verzending van de Democraat en dergelijke), moeten we toch vaststellen dat de partij het zonder de discussies van die kongresdag niet kan stellen.

Het nu gepubliceerde stuk is misschien niet datgene wat wij er in Breda van hadden verwacht, maar aan de hand van dit stuk kunnen we wel tot een aantal belangrijke uitspraken komen, die in de komende verkiezingen kunnen worden gebruikt.

Het hoofdbestuur beveelt het kongres daarom aan in de sectievergaderingen grondig over de ter tafel liggende hoofdstukken te discussiëren. De beslissing of er al dan niet tot definitieve (plenaire) besluitvorming moet worden overgegaan, wil het hoofdbestuur overlaten aan de sectievergaderingen zelf. In deze vergaderingen zullen immers mensen zitten die kunnen beoordelen of de onderhavige hoofdstukken rijp zijn voor besluitvorming of niet. Wel wil het hoofdbestuur een advies geven: Wij raden het kongres aan om ten aanzien van een aantal onderwerpen wél tot een definitieve besluitvorming te komen, omdat deze onderwerpen in vroegere programma's niet goed uit de verf kwamen en zijn verouderd en nu goed van kwaliteit zijn. Deze onderwerpen zijn achtereenvolgens

- 1) het sociaal-ekonomische beleid (deel twee, hoofdstuk 3);
  - 2) Milieu en Technologie (deel twee, hoofdstuk twee);
  - 3) Deel één, algemene inleiding;
  - 4) Gezondheidszorg (deel twee, hoofdstuk 6.1.);
  - 5) Ruimtelijke inrichting (deel twee, hoofdstuk vier).
- (HET HOOFDBESTUUR)

KONGRESSTUK 8a.2

De sociaal-ekonomische werkgroep stelt het op prijs als amendementen op het partijprogramma - voor zover het hoofdstuk vier van deel één en hoofdstuk drie van deel twee betreft - van te voren ook aan de werkgroep worden toegezonden, zodat deze amendementen tijdens een vergadering van de werkgroep vóór het kongres nog serieuze aandacht kunnen krijgen. Uiteraard sluit dit behandeling tijdens het kongres niet uit. Amendementen graag sturen naar: J. J. A. Janssen, Storm van 's Gravesandeweg 51, Wassenaar. Graag één amendement op een bladzijde.

(SOCIAAL-EKONOMISCHE WERKGROEP)

KONGRESSTUK 8a.3

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit

in hoofdstuk vier van deel één van het partijprogramma in de tweede kolom op bladzij negen de vierde alinea "Een tweede stap vooruit. . . . . het personeelsbelang" te laten vervallen;

en gaat over tot de orde van de dag.

(PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.4

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit

aan de laatste alinea van de paragraaf "Instrumenten voor een gedecentraliseerde structuur" van hoofdstuk vier van deel één van het partijprogramma toe te voegen: "In de toekomstige structuur van de onderneming moet de ondergeschiktheid van de werknemers definitief worden opgeheven en worden veranderd in een volwaardig deelgenootschap in de onderneming als een meervoudig belangensysteem, waarin de besluitvorming op een voor alle groepen belanghebbenden aanvaardbare en evenwichtige wijze plaatsvindt";

en gaat over tot de orde van de dag.

(PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.5

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit de laatste regel in de eerste kolom van pagina tien behorende tot hoofdstuk vier van deel één van het partijprogramma te wijzigen in: "Maar de overheersende positie van de producent op de markt moet dan wel worden doorbroken door een wezenlijke versterking van de positie van de konsument en de konsumenten-organisaties. Daarbij moet de nadruk vallen op het stellen van bindende kwalitatieve basis-eisen aan goederen en diensten met inachtneming van de verantwoordelijkheid ten aanzien van grondstoffenschaarste en milieu"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.6

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit artikel 1.1.1. van deel twee van het partijprogramma te wijzigen in: "D'66 is voorstander van de gekozen kabinet-formateur. Bij Tweede-Kamerverkiezingen brengt de kiezer twee stemmen uit: één voor de macht en één voor de controle op de macht"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.7

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit artikel 1.1.2. van deel twee van het partijprogramma te wijzigen in: "In samenhang hiermee staat D'66 een gematigd distriktenstelsel voor. Indeling van het kiesgebied bij Tweede-Kamerverkiezingen in kleinere distrikten, met een beperkt aantal vertegenwoordigers gekozen door evenredige vertegenwoordiging binnen het distrikt, bevordert de totstandkoming van een meer kiezer-bewuste en minder partijgebonden volksvertegenwoordiging en daarmee een onafhankelijker controle door de volksvertegenwoordiging van de regering"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.8

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit aan de paragraaf "1.1. Staatsrecht" van deel twee van het partijprogramma een artikel 1.1.7. toe te voegen, dat luidt: "In de wet wordt vastgelegd op welke wijze provinciale staten, gewestelijke- en gemeenteraden meewerken aan de benoeming van provinciale commissarissen, voorzitters van gewestbesturen en burgemeesters"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.9

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit in artikel 3.2.3. van het tweede deel van het partijprogramma te schrappen "Voor de organisatie. . . . . maatregelen worden genomen:" en "Verschuiving van ziekenhuisopname . . . . . van de gemeente of het rijk"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.10

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit aan artikel 3.2.3. van het tweede deel van het partijprogramma toe te voegen: "Ten aanzien van de structuur van de gezondheidszorg wordt verwezen naar paragraaf 6.1. Gezondheidszorg"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.11

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit de laatste zin van artikel 3.7.2. van deel twee van het partijprogramma te wijzigen in: "Door middel van dit bedrijvenwerk kunnen de vakverenigingen onder meer een goede communicatie van hun PR/OR-leden met de achterban verwezenlijken en het PR/OR-werk deskundig steunen. De vakverenigingen vertegenwoordigen hierbij op ondernemingsniveau slechts hun leden. Het personeel als geheel wordt op ondernemingsniveau door de PR/OR vertegenwoordigd"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

Toelichting: Het amendement beoogt duidelijker tot uitdrukking te brengen dat het bedrijvenwerk als "onderbouw" van de PR/OR voor het functioneren van deze raad van bijzonder groot belang is, maar anderzijds dat het hele personeel van een bepaalde onderneming uitsluitend door de PR/OR en niet door de vakverenigingen (bedrijvenwerk) wordt vertegenwoordigd.

KONGRESSTUK 8a.12

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit aan paragraaf "3.7. Democratisering arbeidsverhoudingen" van het tweede deel van het partijprogramma een artikel 3.7.3a. toe te voegen, dat luidt: "In toekomstige regelingen met betrekking tot multinationale ondernemingen wordt gewaarborgd dat elke multinationale onderneming naast personeelsraden per vestiging ook een overkoepelende multinationale personeelsraad instelt, die soortgelijke bevoegdheden heeft als hierboven omschreven"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

Toelichting: Beoogd wordt in het partijprogramma ten minste iets op te nemen waaruit de noodzakelijke democratisering van de multinationale onderneming blijkt. Nadere uitwerking is uiteraard nodig.

KONGRESSTUK 8a.13

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit in de tweede zin van artikel 4.1.1. van het tweede deel van het partijprogramma het woord "beschouwing" te wijzigen in "bebouwing"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.14

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit in A. van artikel 4.1.2. van het tweede deel van het partijprogramma het woord "emanciperen" te wijzigen in "anticiperen"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.15

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit in B. van artikel 4.1.2. van het tweede deel van het partijprogramma tussen "teneinde" en "de inspraak" in te voegen: "de centrale overheid op dit gebied de vereiste bevoegdheden te geven en"; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.16

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit de volgorde van A, B en C van artikel 4.1.2. van het tweede deel van het partijprogramma zo te veranderen dat C wordt A, A wordt B en B wordt C; en gaat over tot de orde van de dag. (PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.17

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit

de paragraaf "4.2. Volkshuisvesting" van het tweede deel van het partijprogramma te wijzigen in:

4.2.1. Doelstelling:

De nog bestaande kwantitatieve en kwalitatieve woningnood op te heffen en de kwaliteit van het woonmilieu te verbeteren.

4.2.2. Bouwprogramma:

Vaststelling van het woningbouwprogramma (nieuwbouw en woningverbetering) op een zodanig nivo dat voor 1978 in alle sectoren en regio's van de woningmarkt een reserve van ongeveer twee procent wordt verkregen. Betere afstemming van de woningbouw en de behoeften. Dit betekent: een extra inspanning in de grote bevolkingscentra, meer ééngezinshuizen en meer woningen voor alleenstaanden, bejaarden, onvolledige gezinnen en personen met bijzondere woonbehoeften.

4.2.3. Verbetering isolaties:

Verbetering van de kwaliteitsnormen en kwaliteitscontrole voor woningen, in het bijzonder ten aanzien van geluidshinder en warmte-isolatie. Gezien het grote aandeel dat de ruimteverwarming heeft in het totaal (meer dan 25 procent van de energiekonsumptie) moet bij de bouw in het algemeen een betere warmte-isolatie worden toegepast.

4.2.4. Stadsvernieuwing:

Ondersteuning van acties van bewonersgroepen tegen de sloop van goede of goed te verbeteren woningen. De afbraak van deze woningen moet drastisch worden beperkt. Woning- en wijkverbetering moeten veel meer nadruk krijgen.

Invoering van een wet op de stadsvernieuwing, die onder meer leidt tot extra financiële steun aan de gemeenten in verband met de hoge kosten van verbetering of sanering van oude wijken en tot een plicht voor eigenaren om verbeteringen aan te brengen of door de gemeente te laten aanbrengen (gedoogplicht).

4.2.5. Huurberekening of financiering:

Invoering van een nieuwe methode van huurberekening gebaseerd op indexering van huur gekoppeld aan financiering met waardevast geïndexeerde leningen, waardoor de aanvangshuren van woningen aanmerkelijk lager kunnen worden dan bij het huidige systeem. Financiering met indexeringen moet ook mogelijk worden bij eigen woningen, waardoor ook daar de aanvangswoonlasten sterk kunnen dalen.

4.2.6. Subsidiebeleid:

Zo volledig mogelijke vervanging van het bestaande stelsel met (objektieve) subsidies per woning- die vaak bij de verkeerde mensen of instellingen terecht komen - door een stelsel met individuele woonsubsidies (afhankelijk van het inkomen) zowel voor huurders als eigenaar-bewoners.

4.2.7. Huurwetgeving:

Vervanging van de bestaande regelingen voor de wettelijk verplichte jaarlijkse huurverhoging, de niet-verplichte huurverhoging, huurharmonisatie en huurliberalisatie door één regeling waardoor de minister van volkshuisvesting de bevoegdheid krijgt om de huurverhogingen landelijk, per regio of per woningcategorie aan een maximum te binden. Invoering voor de huur- en kooprijzen van onroerende goederen (huizen, bedrijfspanden, grond) in het algemeen van een wettelijke regeling zoals de prijzenwet: in dit kader kan dan ook de voorgestelde nieuwe huurberekening voor woningen worden voorgeschreven.

4.2.8. Grondpolitiek:

De kosten, die voortvloeien uit de gemeenschappelijke voorzieningen ten behoeve van de stedelijke infrastructuur en het woonmilieu, komen in principe ten laste van de algemene middelen en mogen dus niet in de grondprijzen voor de woningbouw worden doorberekend.

De waardering van onroerende goederen, die het gevolg is van overheidsactiviteiten, valt toe aan de gemeenschap. De waardering bij onteigening gebeurt in principe op basis van de gebruikswaarde.

4.2.9. Democratisering:

Bevordering van het eigen woningbezit en gemeenschappelijk bezit van woningen onder meer door het in ruime mate verlenen van hypotheekgaranties door de overheid voor de aankoop van nieuwe en bestaande woningen. Democratisering van de woningbouwcorporaties (onder meer door afschaffing van de stichtingsvorm). Vorming van bewonersverte-

genwoordigingen per kompleks huurwoningen. Door de verlening van hypotheekgaranties wordt onder meer de doorstroming bevorderd.

4.2.10. Bescherming bewoners:

Bevordering van de bouw van kwalitatief goede woningen onder meer door af te geven garantiecertificaten, waardoor wordt voorkomen dat bewoners in moeilijkheden geraten door ernstige bouwgebreken. en gaat over tot de orde van de dag.
(PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a.18

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit

in artikel 4.3.2. van het tweede deel van het partijprogramma tussen de eerste en de tweede zin de volgende zin in te voegen: "Zolang nog geen algemeen verkeersfonds is opgezet ter financiering van de hele infrastructuur moet worden overwogen om de hiervoor benodigde gelden aan het Rijkswegenfonds te onttrekken"; en gaat over tot de orde van de dag.
(REGIO UTRECHT)

KONGRESSTUK 8a.19

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit

de paragraaf "5.1. Onderwijs" van het tweede deel van het partijprogramma als volgt vast te stellen:

5.1.1. De vele veranderingen binnen het Nederlands onderwijs in de afgelopen tien jaar kunnen als aanzet worden gezien van een diepgaande herbezinning op de structuur en doelstellingen van ons onderwijsstelsel in de komende jaren. D'66 vindt dat daarbij in steeds sterkere mate het onderwijs een centrale functie in ons maatschappelijk bestel moet krijgen. Onderwijs zal niet meer uitsluitend mogen zijn gericht op jongere mensen en evenmin uitsluitend op kennisoverdracht en het aanleren van vaardigheden. De ontwikkeling van het denken en van een zelfstandig kritisch oordeelsvermogen moet de centrale doelstelling van het onderwijs zijn. Daarbij zal iedereen, oud en jong, moeten worden betrokken op een aan de eigen maatschappelijke situatie aangepaste wijze. Het kenmerkende van het onderwijsbeleid is dan ook dat het een veranderingsbeleid moet zijn.

In grote lijnen gaat D'66 bij dit veranderingsbeleid uit van drie hoofdstructuren, die als een geïntegreerd geheel moeten worden ontwikkeld, zodat een goede aansluiting van het één op het ander mogelijk is.

A. Het onderwijs aan de 3-16 jarigen

Gebaseerd op één wettelijke regeling voor al het onderwijs vanaf de peuter- en kleuterscholen tot het eind van de leerplichtige leeftijd (zestien jaar; voor ouderen uitsluitend partiële leerplicht).

5.1.2. Er moet een rijksregeling komen voor peuterspeelplaatsen onder geschoolde leiding voor peuters van drie en vier jaar.

5.1.3. Integratie van kleuter- en lager onderwijs vanuit de nieuwe basis-onderwijswet. Herziening van het huidige voorontwerp van die wet. Integratie voorbereiden van de opleidingen voor kleuterleidsters en sociale academie.

5.1.4. Middelen ter beschikking stellen aan die scholen die daadwerkelijk met een plan komen tot vernieuwing binnen de eigen school. Van belang zijn daarbij vooral:

- a. mogelijkheid om de leerlingenschaal in die scholen extra te verlagen;
  - b. schoolleiding verlichting geven;
  - c. gebruik van nieuwe technische hulpmiddelen (geprogrammeerde instructie, schooltelevisie, videorecorder en dergelijke).
- 5.1.5. Invoeren van een systeem van onverdeelde werktak voor docenten in het voortgezet onderwijs.
- 5.1.6. Wetenschappelijk begeleide experimenten, met name ten aanzien van:
- de middenschool (doorbreken van de scheiding mavo-havovwo)
  - de open- of samenwerkingsschool (doorbreken van de zuilen)
  - geïntegreerd lager- en middelbaar beroepsonderwijs (jongens en meisjes)

- programma's met meer aandacht voor ludieke vorming (vorming en onderwijs).

5.1.7. Noodzakelijk is het opheffen van onderscheid tussen bevoegdheidsgraden die niet zijn gebaseerd op de kwaliteit als docent maar uitsluitend op specialistische kennis van een specifiek vak.

5.1.8. Invoeren van een salarisstructuur voor docenten die reëel is gebaseerd op de eisen die aan de docent worden gesteld en waarbij huidige verschillen tussen kleuterleider, onderwijzer, docent mavo, havo, vwo (middleschool) tot reële proporties is teruggebracht; Tevens opheffen van belemmering voor de docent om in een "lager" schooltype les te geven.

5.1.9. Scheppen van de mogelijkheid om binnen scholen of scholengemeenschappen deskundigen in dienst te nemen op het gebied van didaktiek, veranderingsprocessen, pedagogie, organisatie en management.

5.1.10. Aanwijzing van een aantal edukatieve prioriteitsgebieden ten behoeve van sociaal belemmerde kinderen. Halvering van de gemiddelde klassegrootte in die gebieden en instelling van speciale afdelingen van begeleidingsdiensten. Spontaan reeds tot stand gekomen initiatieven moeten met kracht worden gesteund.

B. Het onderwijs voor ouderen dan zestien jaar tot hun intrede in de maatschappij

Gebaseerd op één wettelijke regeling voor zowel beroeps-, wetenschappelijk-, als hierop eventueel voorbereidend onderwijs. Met name zal hier de integratie van het hele tertiair onderwijs van belang zijn.

5.1.11. Streven naar integratie van het hoger beroeps- en wetenschappelijk onderwijs binnen het tertiair onderwijs. Doorbreken van statusverschillen tussen docenten in hbo en wo evenals die tussen diploma's.

5.1.12. Soepele aansluiting tussen algemeen voortgezet onderwijs en tertiair onderwijs, met name ook ten aanzien van keuzepakketten, waarbij vanuit het tertiair onderwijs geen belemmeringen worden opgeworpen om dát keuzepakket te kiezen dat het beste bij de leerling past.

5.1.13. Eén studietoelagenbeleid voor het gehele tertiair onderwijs met gelijktrekking van de hoogte van de studietoelagen.

5.1.14. Instelling van nader te omschrijven eksamens in het tertiair onderwijs die niet van een vastgesteld nivo uitgaan maar van een vaste studieduur met variabele studie-inhoud.

5.1.15. Uitgifte van één inschrijvingskaart (kollegekaart) die toegang geeft tot elk instituut van tertiair onderwijs en tot het afleggen van eksamens aan dat instituut.

5.1.16. Reglementering van neveninkomsten van docenten en andere medewerkers aan het tertiair onderwijs, met name van inkomsten voor arbeid verricht "in de tijd van de baas".

5.1.17. Invoering van een salarisstructuur voor alle medewerkers in het tertiair onderwijs waarbij traditionele aan status gebonden verschillen tussen beroepsonderwijs en wetenschappelijk onderwijs, of ook, tussen hoogleraar en docent (c. q. wetenschappelijk ambtenaar) worden vervangen door reëel met de functie-eisen samenhangende verschillen.

5.1.18. Invoering van een aan de eisen van de tijd aangepaste organisatiestructuur aan universiteiten en hogescholen vanuit de volgende uitgangspunten:

- verantwoordelijkheidstoewijzing op grond van taakstelling ten aanzien van onderwijs en onderzoek;
- doorbreken van de tot anarchie leidende prerogatieven van de "leerstoel";
- veiligstellen van de vrijheid van onderzoek, zowel individueel als voor een groep;
- vrijheid van onderwijs, zowel gezien vanuit de "aanbodzijde" (docent) als vanuit "vraagzijde" (student).

5.1.19. Ruimte scheppen voor een projectgewijze structuur in plaats van de huidige vakgroeps-structuur in het wo. Deze projectgewijze structuur zal niet alleen in de organisatie maar ook in het onderwijs en in het onderzoek tot uitdrukking moeten komen.

C. Het onderwijs aan ouderen veelal werkenden met gezinsverantwoordelijkheid

Gebaseerd op één wettelijke regeling voor zowel aanvullend- of part time-beroepsonderwijs als ook alle vormen van bij- en omscholing en aanvullend algemeen onderwijs (éducation permanente).

5.1.20. Met name voor werkende jongeren, maar ook voor volwassenen, moet naast het schoolonderwijs een ruime mogelijkheid tot participatie-onderwijs (vormingscentra) worden geboden. Voor zeventien- en achttienjarigen moet

hiertoe een partiële leerplicht worden ingevoerd (één dag per week).

5.1.21. Voor vijftien- en zestienjarigen moet de bestaande partiële leerplicht worden uitgebreid tot volledige leerplicht. Door bundeling van algemeen onderwijs, beroeps-onderwijs, beroepsbegeleidend onderwijs en participatie-onderwijs in hiertoe te richten "streekcentra" kunnen alle jongeren aan hun capaciteiten en belangstelling aangepast onderwijs volgen.

5.1.22. In de bovengenoemde streekcentra moet ook ruimte worden geschapen voor onderwijs aan zeventien- en achttienjarigen en volwassenen.

5.1.23. In verband met de snelle veranderingen in de arbeidsprocessen en de eisen die aan de werkende bevolking worden gesteld, moet veel aandacht worden gegeven aan mogelijkheden tot om- en bijscholing, ook als de functie-uitoefening dit nog niet zichtbaar noodzakelijk maakt. Ook moeten vormen van beroepsbegeleidend onderwijs voor volwassenen worden ontwikkeld voor alle lagen van de beroepsbevolking.

5.1.24. In overleg tussen centrale overheid en bedrijfsleven moet planmatig aan de ontwikkeling van beroepsbegeleidend onderwijs, om- en bijscholing worden gewerkt. Hierbij moet als uitgangspunt dienen dat vermindering van de werkweek tot minder dan veertig uur slechts dan zal plaatshebben wanneer is vastgesteld dat aan de behoefte tot deze onderwijsvorm volledig is voldaan. Anders moet aan het (arbeids)tijd vrijmaken voor genoemde doeleinden voorrang moet worden gegeven boven verdergaande arbeidstijdverkortung.

5.1.25. Zowel in het participatie-onderwijs als in vormen van beroepsonderwijs voor volwassenen moet bevorderen van de mobiliteit van de werken één van de centrale doeleinden zijn.

en gaat over tot de orde van de dag.

(PROGRAMMAKOMMISSIE)

Toelichting bij 5.1.23. en 5.1.25. :

In de afgelopen jaren is in toenemende mate gebleken dat werkloosheid ontstaat doordat velen niet aan nieuwe, snel wijzigende, eisen in de industrie kunnen beantwoorden, zowel de samenstelling van de bedrijfstakken als de aard van het werk ondergaan zeer snelle veranderingen. Zelfs in tijden van hoogconjunctuur, met zeer grote vraag naar vak-kundige krachten op bepaalde gebieden, kan daardoor werkloosheid onder vrij omvangrijke bevolkingsgroepen blijven bestaan. Het beleid ten aanzien van de éducation permanente moet mede op voorkomen van dit soort spanningen zijn gericht. Daarnaast zijn er uiteraard andere doeleinden, meer gericht op de persoonlijke ontplooiing van ieder.

KONGRESSTUK 8a.20

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen,

besluit de paragraaf "5.2. Cultuur, recreatie en maatschappelijk werk" van het tweede deel van het partijprogramma als volgt vast te stellen:

5.2.1. Het is de taak van de hele Nederlandse regering om voor het welzijn van Nederlanders te ijveren. Over welzijn kan men zeer diepzinnig doen, maar in het leven van alledag betekent het niet meer en niet minder dan je goed voelen, gelukkig zijn en voldoening hebben. Voldoening of ontevredenheid gaat altijd ergens over. Het gaat over bijvoorbeeld gezondheid, inkomen, werkgelegenheid, goede menselijke relaties, bezit van goederen en dergelijke. Het unieke van de situatie van onze samenleving is dat een heel stel fundamentele begerenswaardige zaken breed aanwezig zijn. Echter het veroveren van die zaken heeft:

1. een aantal offers gekost die we zo langzamerhand pijnlijker gaan voelen; bijvoorbeeld waar een fabriek staat kunnen geen bomen staan, lopende bandarbeid stompt - onder andere jonge werkende mensen - af;

2. ons doen vergeten dat er een aantal kanten aan het leven zijn waaraan we in alle ijver niet zijn toegekomen; vorming, ontwikkeling, zorg voor achterblijvende groepen, meer inspraak en medezeggenschap, zelf een plaats in de maatschappij kiezen. Deze zaken worden vaak aangeduid als de kwaliteit van het bestaan.

5.2.2. Die twee ontdekkingen hebben de aanleiding gevormd voor een nieuw beleidsterrein, namelijk voor het sociaal

en cultureel welzijnsbeleid. Helaas is men dit terrein in de wandeling kortweg welzijnsbeleid gaan noemen en wat ook onduidelijk is: men is er één ministerie naar gaan noemen, namelijk het ministerie van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk (het welzijnsministerie). De werkelijkheid is dat de hele regering verantwoordelijk is voor het welzijn in het algemeen en dat een aantal ministeries in het bijzonder moet zorgen voor het sociaal en cultureel welzijn (cultuur, recreatie en maatschappelijk werk, sociale zaken, volksgezondheid, justitie, onderwijs, volkshuisvesting en dergelijke), zoals weer andere ministeries zorgen voor het economisch welzijn (economische zaken, financiën, landbouw, verkeer en waterstaat en dergelijke). Wel is in de huidige Nederlandse situatie de minister van cultuur, recreatie en maatschappelijk werk speciaal belast om als aanvoerder op te treden wanneer sociale en culturele zaken in het geding zijn.

5.2.3. De inhoud van het beleid op het gebied van het maatschappelijk en cultureel welzijn laat zich het best aanduiden als:

1. Het gebied van de menselijke verhoudingen. Het gaat hierbij zowel om de plaats van afzonderlijke personen in de samenleving als om de positie van bepaalde categorieën (vrouwen, jeugdigen, bejaarden, kunstenaars) of kleinere meer omgrenste groepen (Molukkers, buitenlandse werknemers, woonwagengewoners);

2. Het gebied van de menselijke waarden, waarbij het gaat om rechtvaardigheid, schoonheidswaarden (tot uiting komend in tal van oude en nieuwe kunstvormen), (durende) vorming en ontwikkeling, inspraak, zelfbepaling en participatie.

Het is zeer belangrijk te beseffen dat er in Nederland niet alleen problemen zijn op het gebied van het maatschappelijk en cultureel welzijn, maar ook op ruimtelijk en economisch gebied en dat problemen van al deze kanten moeten worden beklopt en bekeken.

5.2.4. Belangrijke toetsstenen voor de uiteindelijke beleidsvoering zijn de volgende ideeën:

1. Het idee van een horizontale maatschappij. Dit is geen maatschappij waar geen verschillen zijn of geen macht of gezag wordt uitgeoefend. Het is wel een maatschappij waar de verschillen zijn gekozen en aanvaard, waar macht wordt gecontroleerd en sleutelposities zoveel mogelijk rouleren. In zo'n maatschappij is het streven erop gericht het minder begerenswaardige werk niet altijd door dezelfde groepen te laten verrichten. Momenteel laten we het onaangename werk in Nederland levenslang uitvoeren door ongeschoolden, vrouwen en buitenlandse werknemers. In een horizontale maatschappij-idee past ook het streven mensen zo bewust mogelijk op hun eigen wijze invloed te laten uitoefenen op, en vorm en inhoud te laten geven aan, hun eigen leef-situatie. Dit impliceert het stimuleren van belangstelling voor het plaatselijk gebeuren, het scheppen van mogelijkheden tot beïnvloeding daarvan, het zo weinig mogelijk oproepen van formele organisaties (hoe onmisbaar die ook mogen zijn) en het bevorderen van inspraak en zelfwerkzaamheid;

Opvoeding en onderwijs moeten praktisch zijn gericht op het kunnen deelnemen aan het maatschappelijk gebeuren. Er moeten algemeen bekende en toegankelijke gelegenheden zijn waar men volksvertegenwoordigers (en bestuurders) makkelijk kan ontmoeten;

2. Een optimistisch idee over de ontplooiingsmogelijkheden van mensen, mits de maatschappelijke voorwaarden daartoe gunstig zijn gemaakt. Dit houdt in dat alle mensen in staat moeten worden geacht op hun eigen wijze op volwaardige wijze aan cultuur en maatschappij te kunnen deelhebben. Waar grote verschillen zijn tussen bevolkingsgroepen moeten achterblijvende groeperingen (oude stadswijkbewoners, ongeschoolden, bejaarden, buitenlandse werknemers, woonwagengewoners) voorrang hebben bij het ontwikkelen van beleidsmaatregelen;

3. De overheid moet in het beleid een duidelijke rol spelen door:

a) zoveel mogelijk burgers (voornamelijk de jeugd) met culturele verschijnselen en maatschappelijke mogelijkheden in contact brengen, opdat men leert kiezen, meedoen en genieten;

b) zoveel mogelijk in het werk te stellen deelneming aan maatschappelijke en culturele gebeurtenissen te bevorderen (bijvoorbeeld makkelijke toegankelijkheid en vindbaarheid

van gebouwen, goede voorlichting, aanmoediging van bezoek door subsidies op de entree en dergelijke).

Voorwaarde om dit te bereiken is een evenwichtige regeling van de informatie en communicatie in de samenleving. Grote aandacht moet dan ook in het welzijnsbeleid worden gegeven aan de media die dit bewerkstelligen.

5.2.5. Prioriteiten: Bij dit alles moet de overheid niet zelf inhoudelijk het welzijnsbeleid gaan bepalen. De overheid maakt het via haar beleidsinstrumenten (geboden, verboden, subsidies) de burger mogelijk een verbetering in zijn welzijn te ondergaan. Daar die beleidsinstrumenten altijd schaars zijn en beperkt in hun werking, moet er in het beleid altijd worden gekozen, waardoor bepaalde beleidsterreinen voorrang krijgen boven anderen.

Als algemene prioriteitsleutel moet in het beleid aangehouden worden, dat:

a) groepen in een achterblijvende of kwetsbare situatie voorrang verdienen boven andere groepen en dat preventieve maatregelen effectiever zijn dan verhelpende maatregelen;

b) het er in het welzijnsbeleid meestal op aan komt een aantal activiteiten en voorzieningen op gang te brengen dat een zekere proceswerking heeft (recurrent education, zorg voor gezinnen, bevordering van de sportiviteit, bevordering van massa-kommunikatiemiddelen, bevordering van culturele experimenten).

In navolging van de kultuurnota van de gemeente Groningen 1973 bladzij negen, zouden deze processen kunnen worden gekarakteriseerd met:

1. "beleving" (processen die geen sporen nalaten in de ontwikkeling van personen);

2. "ontplooiing" (processen die een persoon "iets doen", hem genuanceerder of kritischer maken, waardoor hij zich waar kan maken);

3. "bewustwording" (processen die een persoon zijn positie in de wereld duidelijk maken en hem in staat stellen zo bewust mogelijk te kiezen).

Alle drie processen hebben hun eigen waarde. Het zou onzinnig zijn louter bewustwording na te streven en beleving te onderdrukken. Processen die zijn gericht op de bewustwording, dynamiseren echter de samenleving, en verdienen daarom in zeer algemene zin prioriteit bij de besteding van de schaarse middelen.

en gaat over tot de orde van de dag.

(PROGRAMMAKOMMISSIE)

KONGRESSTUK 8a. 21

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit

aan artikel 6.1.4. van deel twee van het partijprogramma toe te voegen: "Ook de konsultatieburo's voor tbc-bestrijding moeten worden gedecentraliseerd, zodat het bevolkingsonderzoek naar hart- en vaatziekten en kanker bij deze buro's kan worden ondergebracht";

en gaat over tot de orde van de dag.

(REGIO UTRECHT)

KONGRESSTUK 8a. 22

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen,

besluit

de eerste zin van de tweede alinea van artikel 7.10.1 van het tweede deel van het partijprogramma te wijzigen in: "De Palestijnse vluchtelingen moeten in principe het recht verkrijgen te kiezen uit compensatie, het verkrijgen van burgerrecht in één van de betrokken staten of een te vormen Palestijnse staat";

en gaat over tot de orde van de dag.

(REGIO OVERIJSEL)

Toelichting: Terugkeer naar woongebieden die in de afgelopen 25 jaar grondig zijn veranderd en nu liggen ingebet in een ander cultuurpatroon zal in de meeste gevallen geen oplossing zijn. Vestiging als volwaardig burger in een arabisch staat wèl.

KONGRESSTUK 8a. 23

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit in de derde zin van de tweede alinea van artikel 7.10.1 van het tweede deel van het partijprogramma te schrappen "van haar inwoners de jure"; en gaat over tot de orde van de dag. (REGIO OVERIJSSSEL)

Toelichting: Hoewel de toevoeging "inwoners de jure" onduidelijk is, schijnt daarmee vaak te worden bedoeld dat Israël na erkenning als soevereine staat door buurlanden geen joden meer als staatsburgers zou mogen opnemen. Israël heeft als erkende staat echter het recht zelf een immigratiepolitiek te bepalen.

KONGRESSTUK 8a. 24

De algemene ledenvergadering van D'66, op 9 maart 1974 in Tiel bijeen, besluit artikel 7.10.3. van het tweede deel van het partijprogramma te wijzigen in: "Alle bij het konflikt in het Midden-Oosten betrokken landen moeten tot het non-proliferatie-verdrag toetreden"; en gaat over tot de orde van de dag. (REGIO OVERIJSSSEL)

Toelichting: Dit door Rusland en de Verenigde Staten opgestelde verdrag heeft betrekking op het voorkomen van vermindering van of beschikking krijgen over kernwapens door non-nukleaire staten. Het is duidelijk dat ter vermijding van het konflikt op nukleaire schaal alle partijen zich van kernwapens moeten onthouden. De voorgestelde wijziging is eveneens in overeenstemming met het gestelde onder 7.8.4. en 7.8.5.

Kongresstuk 9a

DE KANDIDATEN VAN D'66 VOOR DE EERSTE KAMER

1. Naam: P. C. J. Wassen-van Schaveren
Adres: Puccinidreef 7, Voorschoten
Leeftijd: 32 jaar
Funkties in D'66: voorzitter Eerste-Kamerfractie
Beroep: wetenschappelijk onderzoeker
Beleidsonderdelen: cultuur, recreatie en maatschappelijk werk, volksgezondheid, buitenlandse zaken, kleuter- en basisonderwijs
Regiokontakten: Utrecht of Zuid-Holland

2. Naam: A. H. van Wijk
Adres: Keijserbosch 18, Weert
Leeftijd: 34 jaar
Funkties in D'66: afdelingsvoorzitter Weert, lid provinciale staten van Limburg, lid werkgroep onderwijs
Beroep: organisatiedeskundige
Beleidsonderdelen: -
Regiokontakten: -

3. Naam: A. Bestman
Adres: Roerdompstraat 17, Baarn
Leeftijd: 30 jaar
Funkties in D'66: gemeenteraadslid
Beroep: technisch-didactisch werk
Beleidsonderdelen: cultuur, recreatie en maatschappelijk werk, sociale zaken, binnenlandse zaken, ruimtelijke ordening
Regiokontakten: Utrecht

4. Naam: J. J. de Bie
Adres: Oranjestraat 47, Assen
Leeftijd: 60 jaar
Funkties in D'66: lid provinciale staten van Drente
Beroep: sekretaris grondkamers Groningen en Drente

Beleidsonderdelen: landbouw en gewestvorming
Regiokontakten: Groningen, Friesland, Drente, Overijssel en Gelderland

5. Naam: W. Draijer
Adres: Singravenlaan 13, Enschede
Leeftijd: 49 jaar
Funkties in D'66: lid Eerste Kamer, lid programmakommissie
Beroep: hoogleraar
Beleidsonderdelen: onderwijs, wetenschappen, ontwikkelingssamenwerking, energie
Regiokontakten: Groningen, Friesland, Drente en Overijssel

6. Naam: M. J. E. M. Jager
Adres: Fransz Leharlaan 146, Heemstede
Leeftijd: 29 jaar
Funkties in D'66: gemeenteraadslid, lid dagelijks bestuur
Beroep: griffier kollege van bestuur Universiteit van Amsterdam
Beleidsonderdelen: volkshuisvesting, ruimtelijke ordening, binnenlandse zaken
Regiokontakten: Noord-Holland

7. Naam: H. van der Krieke
Adres: Breedstraat 49, Leeuwarden
Leeftijd: 49 jaar
Funkties in D'66: afdelingsbestuur Leeuwarden
Beroep: chef de bureau
Beleidsonderdelen: ruimtelijke ordening, economische zaken, cultuur, recreatie en maatschappelijk werk
Regiokontakten: Friesland

8. Naam: A. Martini
Adres: Hoekenes 110, Amsterdam-Osdorp
Leeftijd: 51 jaar
Funkties in D'66: lid Eerste Kamer, gemeenteraadslid
Beroep: zie funkties
Beleidsonderdelen: verkeer en waterstaat, defensie
Regiokontakten: Noord-Holland

9. Naam: P. C. Tielrooij
Adres: Walravenstraat 66, Sittard
Leeftijd: 61 jaar
Funkties in D'66: lid regiobestuur Limburg
Beroep: -
Beleidsonderdelen: cultuur, recreatie en maatschappelijk werk, defensie
Regiokontakten: Zeeland, Noord-Brabant, Limburg

10. Naam: A. A. Veldkamp
Adres: Spreeuwenstraat 26, Hengelo
Leeftijd: 47 jaar
Funkties in D'66: lid provinciale staten Overijssel, afdelingsbestuur
Beroep: organisatie en automatisering
Beleidsonderdelen: economische zaken, onderwijs
Regiokontakten: Groningen, Friesland, Drente, Overijssel en Gelderland

11. Naam: M. M. Versnel-Schmitz
Adres: Mauritsstraat 47, Utrecht
Leeftijd: 33 jaar
Funkties in D'66: gemeenteraadslid
Beroep: -
Beleidsonderdelen: ruimtelijke ordening, verkeer, cultuur
Regiokontakten: Utrecht

Alle kandidaten hebben verklaard, dat:

1. hij/zij ten minste zes maanden lid van D'66 is;
2. hij/zij bereid is bij verkiezing afstand te zullen doen van alle partijfunkties;
3. hij/zij bereid is bij direkte verkiezing ingevolge de kieswet, dan wel binnen zes maanden bij opvolging van een direkt gekozen, het Kamerlidmaatschap te zullen aanvaarden en daartoe, gezien de grondwettelijke eisen, in staat te zijn;
4. hij/zij na 9 mei 1940 niet zodanig betrokken is geweest bij indelingen, uitingen of voorvallen, waaruit een nationaal-socialistische, fascistische of racistische gezindheid blijkt;
5. hij/zij niet zodanig heeft deelgenomen aan de activiteiten van de bezettende macht, dat één en ander moreel beletsel zou vormen bij de kandidatuur voor het lidmaatschap van de Eerste Kamer.

Verslag over 1973 van wetenschappelijk bureau

Het bestuur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66 geeft hiermee voor de eerste keer gevolg aan zijn besluit van 28 juni 1973 om periodiek een overzicht te geven van de stand van zaken in de stichting. Dit verslag betreft de periode 1 januari 1973 tot en met 31 december 1973.

Bestuur

Op 1 januari bestond het bestuur van de stichting uit: Voorzitter en sekretaris: Mr M. N. J. A. M. van den Wildenberg (gekozen door de algemene ledenvergadering), Penningmeester: Mr J. A. Nagtegaal (gekozen door de algemene ledenvergadering), Drs J. Laan (gekozen door de algemene ledenvergadering), Drs D. Eisma (namens de Eerste-Kamerfractie), Dr J. C. Terlouw (namens de Tweede-Kamerfractie), Mr M. J. E. M. Jager (namens het dagelijks bestuur), K. P. Bloema (namens het hoofdbestuur). Eind mei trad de heer Bloema af als bestuurslid. Hij werd opgevolgd door drs P. A. Karsdorp (eveneens lid van het hoofdbestuur).

Op 31 december traden drs Eisma en drs Karsdorp af als bestuurslid. Per 1 januari 1974 werden zij opgevolgd door ir N. F. I. Schwarz en mevrouw drs A. M. Schoutsen, respectievelijk lid van de Eerste-Kamerfractie en van het hoofdbestuur.

Buro

Het verheugt het bestuur dat aan de werkzaamheden van de stichting een nieuwe impuls kon worden gegeven, doordat drs E. Nypels zich bereid verklaarde om vanaf 1 januari als directeur van het bureau werkzaam te zijn. Mevrouw I. Meeder vervulde de tijdrovende functie van sekretaresses.

Werkgroepen

Gedurende de verslagperiode kon de stichting rekenen op de inbreng van ongeveer 350 medewerkers, verspreid over twintig vaste en enige ad hoc-werkgroepen. Het bestuur vindt dat dit gezien het beperkte ledental van de partij een verheugend groot aantal is, ook al behoort tot deze 350 medewerkers een aantal personen dat geen lid is van D'66. Speciaal vermeld mag worden het belangrijke aandeel dat de werkgroep volkshuisvesting en ruimtelijke ordening heeft gehad in de totstandkoming van het Landelijk Ombudsteam Stadsvernieuwing.

Werkzaamheden

Gedurende de eerste helft van de verslagperiode richtten de werkzaamheden van het bureau zich vooral op een inventarisatie van het al bestaande. Het bestand van de werkgroepen werd onderzocht en er werd een poging gedaan om te komen tot een afbakening van de onderscheiden werkerreinen van de werkgroepen. Er werd orde geschapen in de al bestaande landelijk uitgebrachte nota's en rapporten en er werd een begin gemaakt met de centrale inventarisatie van het verdere politieke denkwerk van D'66 (werkstukken van gemeenteraads- en provinciale statenfrakties); dit laatste in samenwerking met de commissie coördinatie raads- en statenfrakties.

Informatiedag

Om grotere bedenking - vooral ook binnen de partij - te geven aan het politieke denkwerk dat binnen D'66 is verricht, vond op 12 mei een informatiedag plaats, waarop door vijf inleiders uitleg werd gegeven over typische standpunten van D'66 over de staatkundige democratie, de onderwijsdemocratie, de bedrijfsdemocratie, de ziektekostenverzekeringen, de spaarloon- en pensioenproblematiek, de woningfinanciering en de huurberekening. Het bestuur vindt dat dit initiatief, dat grote waardering genoot, in de toekomst moet worden herhaald. Daarbij zou door een grotere publiciteit vooraf een grotere belangstelling kunnen worden gewekt.

Rapporten

In het verslagjaar werden in het kader van de stichting de

volgende zeven rapporten uitgebracht:

- "Europese veiligheid" van de subgroep Europese veiligheid van de werkgroep buitenland;
- "Nederland en de zelfstandigheid van Suriname en de Nederlandse Antillen" van de werkgroep buitenland in samenwerking met andere politieke groeperingen;
- "Samenvatting informatiedag 12 mei 1973";
- "Van oliecrisis naar een optimaal energiebeleid" van de subgroep energie van de werkgroep milieu, gezondheidsbescherming en technologie;
- "Plan voor een warmte-isolatieproject in Nederland" van de subgroep energie van de werkgroep milieu, gezondheidsbescherming en technologie;
- "Economische groei in het licht van de milieuproblematiek" van de werkgroep economische structuurpolitiek;
- "D'66 en de woningbouw" van de werkgroep volkshuisvesting en ruimtelijke ordening.

ZIE VERDER VOLGENDE PAGINA

Kongresstuk 9b

STEMBILJET voor de EERSTE KAMER

*Dit biljet moet voor zaterdag
23 maart 1974 in het bezit zijn van:*

**VERKIEZINGSKOMMISSIE D'66
POSTBUS 1966
AMSTERDAM**

NAAM	
1	
2	
3	
4	
5	

Op verschillende terreinen werden studies verricht die nog niet zijn afgerond, maar die waarschijnlijk tijdens het volgende verslagjaar tot een rapport zullen leiden: onder meer op het gebied van de gezondheidszorg, het inkomensbeleid, het eigen-woningbezit en het huur- en subsidiebeleid in de woningbouw. Daarnaast zijn door werkgroepen of door deskundigen uit de werkgroepen vaktechnische adviezen uitgebracht over veel onderwerpen, die door de fracties in de Eerste en Tweede Kamer moesten worden behandeld. Veelal ging het daarbij om het geven van toelichtingen op uitgebrachte rapporten.

Werkgebied

Tot voor kort waren de werkzaamheden van de stichting voornamelijk gericht op de bestudering van vraagstukken met betrekking tot de landelijke politiek. Op veelvoudig verzoek heeft het bestuur tijdens zijn vergaderingen van 27 november 1973 en 2 januari 1974 besloten het werkgebied van de stichting uit te breiden door ook vraagstukken van betekenis voor de provinciale, gewestelijke en gemeentelijke politiek te bestuderen. Hiertoe bestaat onder meer het voornemen de ad hoc-werkgroepen voor provinciale en gemeentelijke politiek om te vormen tot permanente werkgroepen. In dit licht moet ook het streven worden gezien om een inventarisatie van de werkstukken van de gemeenteraads- en provinciale statenfracties en van de afdelingen op te nemen in de centrale inventarisatie van de stichting en om een informatieblad uit te geven. Dit betekent dat het werk van de commissie coördinatie raads- en statenfracties, dat grotendeels ligt op het terrein van de stichting, ook vrijwel volledig in de activiteiten van de stichting wordt opgenomen als het hoofdbestuur daarmee ook akkoord gaat.

Financiën

Hoewel het bestuur van de stichting niet ontevreden is over de resultaten van de werkzaamheden die dit jaar werden verricht, is het zich zeer goed bewust van het feit dat de

financiële positie van de stichting verre van ideaal is en dat dit zijn weerslag heeft op de werkzaamheden. Het bureau is gebrekkig geoutilleerd en qua personeel onderbezet. Het bestuur beseft dat hier sprake is van een ernstige belemmering voor de samenwerking van medewerkers.

Informatieblad

Het gebrek aan financiën en aan organisatorische mogelijkheden is er ook de oorzaak van dat de stichting nog steeds niet haar voornemen tot uitvoering kon brengen van het doen verschijnen van een eigen periodiek. Het bestuur heeft de eigen communicatie van de stichting hoog op zijn verlanglijstje staan, niet in de laatste plaats vanwege de veronderstelde belangstelling die hierdoor zal worden opgewekt. Volgens een principe-besluit van het bestuur van 25 september 1973 zou de bedoelde periodiek ook kunnen strekken als middel van communicatie, informatie en discussie voor gemeenteraads- en provinciale statenfracties op politiek-wetenschappelijk gebied.

Bestuursreorganisatie

Om bij de vooralsnog blijvende financiële moeilijkheden en de onderbezetting van het bureau de minimaal vereiste werkzaamheden centraal te kunnen verrichten heeft het bestuur tijdens zijn vergaderingen van 27 november 1973 en 2 januari 1974 besloten tot een ingrijpende hervorming van de bestuursstructuur van de stichting, die een wijziging van de statuten noodzakelijk maakt. Deze wijziging van de statuten zal zodanig vroeg in 1974 worden geëffectueerd dat de algemene ledenvergadering van D'66 van zaterdag 9 maart 1974 de door deze vergadering te verkiezen bestuursleden zal kunnen kiezen. De bedoeling is dat het nieuwe bestuur naast het voeren van het beheer en de controle over de stichting in staat zal zijn zelf actief deel te nemen aan de werkzaamheden van de stichting. Daartoe zal met name een belangrijke uitbreiding van het aantal bestuursleden plaatsvinden.

Kongresstuk 12a

STATUTENWIJZIGING EN BESTUURSVERKIEZING STICHTING WETENSCHAPPELIJK BURO D'66

Tot nu toe werd het bestuur van de Stichting Wetenschappelijk Bureau D'66 op de volgende wijze samengesteld:

- de beide Kamerfracties kozen elk uit hun midden een vertegenwoordiger in het bestuur;
  - het hoofdbestuur koos uit zijn midden twee vertegenwoordigers in het bestuur;
  - de algemene ledenvergadering koos drie vertegenwoordigers in het bestuur.
- De opzet van dit geheel was duidelijk:
- in het bestuur zouden op deze wijze de voornaamste belangengemeenschappen van de partij zijn vertegenwoordigd;
  - het bestuur zou ten aanzien van de stichting een behorende en controlerende taak uitoefenen;
  - het werk van alledag zou gebeuren door het bureau.

Uitbreiding

In de loop van het afgelopen jaar bleek dat het bureau met zijn huidige bemanning niet in staat was het werk te verrichten dat eigenlijk zou moeten gebeuren. Het aantrekken van extra mankracht stuitte op financiële onmogelijkheden. De redenering werd toen, dat het bestuur zelf meer zou moeten worden ingeschakeld bij het uitvoerend werk van de stichting. Dit bleek echter niet te gaan met een bestuur dat op bovengenoemde wijze was samengesteld. Kamerleden en hoofdbestuursleden hadden al meer dan genoeg aan hun eigen werk. Van de overige drie leden waren er ten minste twee druk bezig met het voorzitterschap annex sekretariaat en het penningmeesterschap. Het overblijvende lid kon onmogelijk op structurele basis het personeelstekort van het bureau verlichten. De uiteindelijke konklusie was, dat de statuten zouden moeten worden gewijzigd om een bestuur te creëren dat veel meer zou kunnen deelnemen aan het dagelijks werk van de stichting. Die statutenwijziging is onlangs gerealiseerd.

Samenstelling

De belangrijkste wijziging van de statuten is die van artikel vier daarvan, dat de samenstelling van het stichtingsbestuur behandelt. Dat artikel luidt nu als volgt:

1. Het stichtingsbestuur bestaat uit ten minste zeven leden, die uit hun midden een voorzitter, een sekretaris en een penningmeester kiezen. De functies van voorzitter en sekretaris kunnen in één persoon worden verenigd.
2. Zo mogelijk worden in het stichtingsbestuur benoemd: twee leden door het hoofdbestuur van D'66 uit zijn midden, één lid door de Tweede-Kamerfracties van D'66 uit haar midden en één lid door de Eerste-Kamerfractie uit haar midden. Bedoelde leden kunnen zich bij afwezigheid ter vergaderingen laten vertegenwoordigen door een plaatsvervanger.
3. Alle overige leden van het bestuur worden benoemd door de algemene ledenvergadering van D'66, behoudens het bepaalde in lid vijf. Niet-leden van D'66 kunnen worden benoemd in het stichtingsbestuur, met dien verstande dat van het bestuur ten minste de helft plus één - waaronder de voorzitter, de sekretaris en de penningmeester - lid van D'66 moet zijn.
4. Het bestuur kan vooraf - op basis van de door hem gewenste omvang en samenstelling van het bestuur - richtlijnen indienen met betrekking tot de aan de kandidaten te stellen eisen. Op basis van deze richtlijnen kan het bestuur een voordracht formuleren uit de zich aangemelde kandidaten.
5. Wanneer volgens het tweede en derde lid van dit artikel geen voltallig bestuur in de zin van het vierde lid kan worden samengesteld of wanneer er sprake is van tussentijds afsterven, kan het bestuur - indien het dat noodzakelijk acht - naar eigen inzicht bestuursleden benoemen.
6. Het lidmaatschap van het bestuur eindigt twee jaar nadat

het is begonnen. Een aftredend bestuurslid kan ten hoogste voor twee achtereenvolgende malen worden herbenoemd. Voor zover nodig wordt de termijn van twee jaar verlengd met de tijd tot de eerstkomende algemene ledenvergadering van D'66. Het mandaat van een bestuurslid dat een tussentijds afgetreden bestuurslid opvolgt eindigt op het tijdstip dat het mandaat van zijn voorganger zou zijn beëindigd.

Elementen

De drie belangrijkste elementen die in dit nieuwe artikel zijn geïntroduceerd zijn:

- de mogelijkheid van een groot aantal bestuursleden, al naar gelang de behoefte (4.1 en 4.3);
- de mogelijkheid de kandidaatstelling enigermate te richten naar de behoefte (4.4);
- de mogelijkheid om te allen tijde een voldoende aantal bestuursleden te kunnen houden (4.5).

De beide Kamerfrakties en het hoofdbestuur blijven vertegenwoordigd in het bestuur. Voor het overige deel wordt het bestuur benoemd door de algemene ledenvergadering, zij het dat het bestuur zelf uit effectiviteitsoverwegingen ook enige bevoegdheden heeft gekregen. Artikel 4.6 geeft overigens wel een waarborg voor het voorkomen van monolithische situaties.

Aftreden

Het bestuur van de stichting gaat nu in zijn geheel aftreden en stelt de kandidatuur open voor een bestuur dat uit vijftien personen zou moeten bestaan, de twee Kamerleden en de twee hoofdbestuursleden inbegrepen. De algemene ledenvergadering moet derhalve elf personen in het bestuur kiezen. Voor deze elf personen zijn de volgende functies gedacht:

- één voorzitter,
- één sekretaris,
- één penningmeester,
- twee funktionarissen organisatie,
- vijf koördinatoren werkgroepen,
- één redakteur.

Over voorzitter, sekretaris en penningmeester behoeft niet meer te worden gesproken; zij vormen het dagelijks bestuur. De funktionarissen organisatie worden onderscheiden in één funktionaris die zich vooral zal bezighouden met de organisatie van studiedagen en dergelijke en één funktionaris die specifiek wordt belast met de dokumentatie. Vooral de dokumentatie bij de stichting van de overal in het land verspreid liggende rapporten van op regionaal of plaatselijk niveau geopereerd hebbende werkgroepen is een veelomvattend, maar tegelijkertijd uiterst belangrijk karwei. De koördinatoren werkgroepen zijn gedacht voor de volgende beleidsgebieden:

- een groep buitenlandse zaken, defensie en ontwikkelings-samenwerking;
- een groep volkshuisvesting en ruimtelijke ordening, verkeer en waterstaat en milieu en technologie;
- een groep binnenlandse zaken en justitie;
- een groep onderwijs en cultuur, recreatie en maatschappelijk werk;
- een groep sociale zaken en economische zaken.

Het tweede lid van het hoofdbestuur heeft als hoofdbestuurs-taak de koördinatie in de stichting van het wetenschappelijk werk van de gemeenteraads- en provinciale statenfrakties. Het werk van deze koördinatoren is niet alleen koördinerend, maar ook stimulerend van aard voor de op deze beleidsgebieden werkzame werkgroepen. De redakteur ten slotte zal het blad van de grond moeten krijgen dat als informatie- en communicatie-orgaan van de stichting moet gaan fungeren.

Daadkracht

Het stichtingsbestuur spreekt de hoop uit dat door middel van bovenstaande statutenwijziging een grotere daadkracht van de stichting kan worden gerealiseerd. Kandidaten voor het bestuur worden verzocht zich voor vrijdag 1 maart aanstaande schriftelijk (met vermelding van personalia en specifieke interesse) op te geven bij het sekretariaat van de stichting; Langestraat 61, Amsterdam.

Kongresstuk 13

Bijgewerkte lijst van kontaktpersonen van werkgroepen en van uitgebrachte rapporten

Op deze en de volgende pagina wordt een herziene opgave gepubliceerd van de kontaktpersonen van de werkgroepen. Daarnaast staat op deze pagina een bijgewerkt overzicht van de rapporten die in de loop van de jaren door de diverse werkgroepen zijn opgesteld. Het nummer voor de rapporten is het bestelnummer, terwijl tussen haakjes achter elk rapport staat vermeld in welke maand het rapport is verschenen.

Wergroepen

BEVOLKINGSPOLITIEK:

Ir N. F. I. Schwarz, Schoutenstraat 9, Den Haag, telefoon: 070-245189.

BUITENLAND:

N. J. Prinsen, Middelweg 140, Wassenaar, telefoon: 01751-6048;
J. van Ginkel, Dedelstraat 23, Den Haag, telefoon: 070-180122.

DEFENSIE:

K. P. Bloema, Nachtegaalplein 11, Den Haag, telefoon: 070-321357.

DEMOKRATISERING ARBEIDSVERHOUDINGEN:

W. Top, Talud 16, Gorichem, telefoon: 01830-21221.

EKONOMISCHE STRUKTUURPOLITIEK:

Mr H. Bosma, Burgemeester Caan van Necklaan 329, Leidschendam, telefoon: 01761-4730;
J. Pieters, Hogevecht 259, Amsterdam, telefoon: 020-962732.

EUROPA:

J. Fieyra, Schubertstraat 66, Amsterdam, telefoon: 020-799454.

EUROPEES ZEEHAVENBELEID:

M. B. de Groot, Groot Hertoginnelaan 81, Den Haag, telefoon: 070-390782.

FISKALE ZAKEN:

Dr P. van Schilfgaarde, Jonkheer Nedermeyer van Rosenthalweg 13, Oosterbeek, telefoon: 08307-3159.

JEUGDZAKEN (in oprichting):

L. Velleman, Bovenover 143, Amsterdam, telefoon: 020-272330.

JUSTITIE:

Mr W. Kingma, Raamgracht 7, Amsterdam, telefoon: 020-232243.

KONSUMENTENZAKEN:

H. Jongedijk, Van Montfoortlaan 20, Wassenaar, telefoon: 01751-5970.

KULTUUR, REKREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK:

Mr M. G. Rood, J. J. Viottastraat 39, Amsterdam, telefoon: 020-736262.

LANDBOUW:

Ir H. Dijkstra, Belmontelaan 2, Wageningen, telefoon: 08370-12349.

ZIE VERDER VOLGENDE PAGINA

MILIEU, GEZONDHEIDSBESCHERMING EN TECHNOLOGIE:

E. F. Vogelaar, Henegouwen 26, Leusden, telefoon: 03496-2680;
Mevrouw I. Lambers-Hacquebard, Ontginningsweg 1, Opende (Gr.), telefoon: 05946-9123.

ONDERWIJS:

B. van Dalen, Troosterlaan 8, Utrecht, telefoon: 020-64633 (kantoor).

PENSIOENEN:

Drs G. Nooteboom, Ruigeweg 73, Sint Maartensvlotbrug, telefoon: 02246-1454.

SOCIALE, EKONOMISCHE AANGELEGENHEDEN:

J. J. A. Janssen, Storm van 's Gravesandeweg 51, Wassenaar, telefoon: 01751-7187.

STAATSRECHT:

Mr F. Plate, Kinkelenburg 8, Apeldoorn, telefoon: 05760-34898;
Mr M. F. F. A. de Nerée tot Babberich, "Camphuysen", Babberich (Gld.), telefoon: 08364-283.

VERKEER EN VERVOER (in oprichting):

A. Martini (tijdelijk), Hoekenes 110, Amsterdam, telefoon: 020-193437.

VOLKSGEZONDHEID:

Mevrouw A. V. Klinkert-Blokhuis, Konijnenbergerweg 2, Hattem, telefoon: 05206-2234;
Drs J. W. Gruijters, Dahliastraat 5, Didam, telefoon: 08362-1937.

VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING:

M. J. de Willigen, Elpermeer 205, Amsterdam, telefoon: 020-272326;
H. Blankenstijn, p/a Plantage Middenlaan 34, Amsterdam, telefoon: 02940/13200.

ZIEKTEKOSTEN:

K. H. Klaver, Nieuwe Geer 56, Mijnsheerenland, telefoon: 01862-2592.

Rapporten

BUITENLAND:

B1 - Op weg naar het tweede ontwikkelingsdecennium (april 1969);
B2 - Het Midden-Oosten (januari 1970);
B3 - Verbetering van de Verenigde Naties (augustus 1970);
B4 - Voorstel tot vernieuwing van het partijprogramma met betrekking tot de Europese integratie (1972).

BINNENLANDS BESTUUR:

BB1 - Kanttekeningen bij het PvdA-rapport "Een stem die telt" (februari 1968);
BB2 - Herziening van het kiesstelsel voor de Staten Generaal (mei 1968);
BB3 - Staatsrechtelijke vernieuwing (augustus 1968);
BB4 - Antwoord op de bedenkingen tegen de voorgestelde staatsrechtelijke hervormingen (november 1968).

BEVOLKINGSPOLITIEK:

BP1 - Democratische bevolkingspolitiek (maart 1970).

KULTUUR, REKREATIE EN MAATSCHAPPELIJK WERK:

KRM1 - Het toneelbestel (november 1967);
KRM2 - Plan voor plaatselijke radio in Nederland (februari 1968);
KRM3 - Gewenste tekst van een nieuwe wet op de Raad voor de Kunst (november 1969);
KRM4 - Radio Veronica (augustus 1971).

DEFENSIE:

D1 - De rechtspositie van de militair (mei 1968);
D2 - Nederland in de NAVO? Ja, maar. . . . . (juni 1968);
D3 - Het democratiseringsproces in de krijgsmacht (februari 1969);
D4 - De niet-militaire verdediging (januari 1971);
D5 - Uitgangspunten voor het defensiebeleid (december 1971);
D6 - Europese veiligheid (april 1973).

EKONOMISCHE ZAKEN:

E1 - Van oliekrisis naar een optimaal energiebeleid (november 1973);
E2 - Plan voor een warmte-isolatieproject in Nederland (november 1973);
E3 - Economische groei in het licht van de milieuproblematiek (december 1973).

FINANCIEN

F1 - Suksessierechten, schenkingsrechten, vermogensbelasting en vermogenswinstbelasting (september 1969).

JUSTITIE:

J1 - Kinderbeschermingstehuizen (februari 1969);
J2 - De vrijheidsrechten en "het apparaat" (maart 1969);
J3 - Pré-advies inzake het wetsontwerp van 12 juli 1969 tot herziening van het echtscheidingsrecht (november 1969);
J4 - Abortus provokatus (februari 1970);
J5 - Drugs (juni 1971).

LANDBOUW:

L1 - Uitgangspunten voor het landbouwbeleid (april 1969).

MILIEU EN GEZONDHEIDSBESCHERMING:

M1 - Het toekomstbeleid voor gezondheidsbescherming (maart 1969);
M2 - Luchtverontreiniging in Nederland (maart 1969);
M3 - Watervervuiling in Nederland (januari 1970);
M4 - Algemeen milieubeheer en industrieplanning (februari 1970).

ONDERWIJS, WETENSCHAP EN TECHNOLOGIE:

OWT1 - Het niet-wetenschappelijke onderwijs (december 1968);
OWT2 - Mogelijkheden en moeilijkheden voor open deelneming in onze technologische maatschappij (januari 1969);
OWT3 - De technologische ontwikkeling en de Nederlandse samenleving (september 1969);
OWT4 - De oprichting van een centrum voor toekomstonderzoek (december 1969);
OWT5 - De drie fasen van een effectief wetenschapsbeleid (april 1971).

SOCIALE ZAKEN:

S1 - Jeugdwerkloosheid in Nederland (september 1967);
S2 - De herziening van het ondernemingsrecht - jaarverslaggeving en enquêterecht (mei 1968);
S3 - De herziening van het ondernemingsrecht - ondernemingsraad of personeelsraad (november 1968);
S4 - Democratisering van de arbeidsverhoudingen op lange termijn (mei 1969);
S5 - De publiekrechtelijke bedrijfsorganisatie (april 1969);
S6 - Ziektekostenverzekering in Nederland (maart 1970);
S7 - Pensioenvoorziening in Nederland (juni 1970).

VOLKSHUISVESTING EN RUIMTELIJKE ORDENING:

VRO1 - Verdient de monumentenzorg meer aandacht? (april 1969);
VRO2 - De inrichting van landelijke gebieden (april 1969);
VRO3 - Voorstellen tot verbetering van de inspraakprocedure bij de ruimtelijke ordening (november 1969);
VRO4 - De toestand van de woningen aan de Molenstraat en omgeving in Soest (december 1972);
VRO5 - D'66 en de woningbouw (december 1973).

DIVERSEN:

DV1 - Naar een integrale ontwikkelingsplanning en meerjarrenplanning als taakstellend en coördinerend element (mei 1968);
DV2 - Basisprogramma voor de verkiezing van provinciale staten op 18 maart 1970 (mei 1969);
DV3 - Basisprogramma voor de gemeentepolitiek (februari 1969);
DV4 - Samenvatting informatiedag 12 mei 1973 - staatkundige democratie, onderwijsdemocratie, bedrijfsdemocratie, ziektekostenverzekeringsplan van D'66, spaarloon- en pensioenplan van D'66, plan van D'66 voor een nieuwe methode van woningfinanciering en huurberekening (mei 1973).

IN SAMENWERKING MET ANDERE POLITIEKE GROEPERINGEN:

Nederland en de zelfstandigheid van Suriname en de Nederlandse Antillen (mei 1973).

D'66 EN DE KAMPAGNE VOOR DE PROVINCIALE STATENVERKIEZINGEN

Voor de campagne voor de provinciale statenverkiezingen officieel van start gaat met perskonferenties op woensdag 27 en donderdag 28 februari, heeft D'66 een actiecentrum ingericht in Den Haag. Dit centrum is dagelijks te bereiken via het telefoonnummer van de Tweede Kamer (070-614911; vragen naar fractie D'66) tussen negen uur 's morgens en acht uur 's avonds.

In het centrum komt elke middag van half één tot half twee een groep bijeen, bestaande uit Kamerleden, hoofdbestuur-leden, andere D'66-leden en journalisten, om acties en reacties van D'66 in de verkiezingstijd voor te bereiden. Iedereen met een idee over de wijze waarop D'66 in de komende weken via sprekers, kranten, radio en televisie de kiezers kan bereiken is welkom, zowel lijfelijk als per telefoon of brief.

In het centrum kan iedereen terecht voor:

- het aanvragen van sprekers en werkbezoeken;
- dokumentatie over D'66-standpunten;
- landelijke publiciteitssteun voor plaatselijke of regionale acties;
- adviezen voor publiciteit op plaatselijk of regionaal nivo;
- het aanvragen van affiches en folders;
- adviezen over acties op plaatselijk of regionaal nivo.

Bestaansrecht

D'66 kan haar bestaansrecht alleen maar bewijzen - en dat is dringend nodig - als zeer veel D'66-ers zich in deze eerste verkiezingsronde inzetten. Als we de eerste ronde (provinciale statenverkiezingen op woensdag 27 maart) verliezen, zal de tweede ronde (gemeenteraadsverkiezingen op woensdag 29 mei) des te moeilijker zijn te winnen. Het regiokongres van Zuid-Holland heeft daarom een dringend beroep gedaan op de afdelingen om de campagne voor de gemeenteraadsverkiezingen lang vóór woensdag 27 maart te starten.

BETAAL NU UW
KONTRIBUTIE
STRAKS IS HET
TE LAAT

BETAAL NU UW
KONTRIBUTIE
STRAKS IS HET
TE LAAT

Het actiecentrum doet zijn best om de campagne op landelijk nivo goed te laten draaien en D'66-ers die zich op provinciaal en gemeentelijk nivo inzetten zoveel mogelijk te steunen. Helpt u het actiecentrum door dat te attenderen op zaken waarmee D'66 kan laten zien dat D'66 een politieke partij is die met overtuiging en met kennis van zaken met name democratisering en milieubehoud nastreeft, die een eigen plaats heeft naast de andere progressieve partijen door de keuze van de politieke vraagstukken (bijvoorbeeld de problemen, aangestipt door de Klub van Rome) waarmee D'66 zich vooral bezighoudt en door de wijze waarop D'66 (zakelijk en gericht op het individu) oplossingen aanraagt voor deze vraagstukken.

Probeer deze eigen plaats van D'66 vanaf nu aan de kiezers duidelijk te maken via ingezonden brieven in kranten, via publiciteit rond de D'66-gemeenteraadsleden, door bijeenkomsten te organiseren die de aandacht trekken en daarvoor Jan Terlouw of andere landelijk bekende mensen aan te vragen bij het actiecentrum.

Taakverdeling

De taakverdeling in het actiecentrum is:
 Kampagneleider: Paula Wassen-van Schaveren; telefoon: 01717-4927 (thuis) of 01710-50940 (werk).
 Publiciteit en begrotingsbewaking: Jan Beekmans; telefoon: 05430-5172 (thuis) of 070-614911 (werk); vervanger: Ernst Bakker; telefoon: 020-737349 (thuis) of 070-614911 (werk).
 Organisatie en coördinator landelijke campagnekommissie: Herman Walboomers; telefoon: 070-864150 (thuis) of 070-331461 (werk); vervanger: Chel Mertens; telefoon: 020-369622 (thuis).

Kampagnekommissie

De campagnekommissie van het hoofdbestuur bestaat uit:
 Voorzitter: T. Iliohan, Boekeloseweg 75, Hengelo, telefoon: 05400-10641;
 Mevrouw N. Lijf-van Leeuwen, Lasondersingel 86, Enschede, telefoon: 05420-24940;
 Mevrouw A. M. Schoutsen, Zeeburgerpad t/o 46, Amsterdam, telefoon: 020-949500;
 A. Martini, Hoekenes 110, Amsterdam, telefoon 020-19437;
 B. M. van Dam, Churchillpark 3, Middenbeemster, telefoon: 02998-1219.

Regiokontakten

In elke provincie is een contactpersoon om de campagne te coördineren. Dit zijn die contactpersonen:

GRONINGEN: J. Mol, Hortuslaan 23, Haren, telefoon: 050-346093;
 FRIESLAND: H. van der Kriekke, Breedstraat 49, Leeuwarden, telefoon: 05100-28538;
 DRENTHE: J. Kloosterman, Laan van het Kwekebos 41, Emmen, telefoon: 05910-24792;
 OVERIJSSSEL: A. J. ten Hoope, Schumannstraat 22, Almelo, telefoon: 05490-15785;
 GELDERLAND: P. A. van Gent, Molenweg 40, Lunteren, telefoon: 08388-2831;
 UTRECHT: R. Bloemhof, Galicië 15, Leusden, telefoon: 03496-1982;
 NOORD-HOLLAND: Th. Taconis, Wolf van Borselenweg 106, Amstelveen, telefoon: 020-416475;
 ZUID-HOLLAND: M. B. Engwirda, Scheveningseweg 48a, Den Haag, telefoon: 070-543335;
 ZEELAND: W. de Jonge, Camperlandpolder 3, Wissenkerke, telefoon: 01170-610;
 NOORD-BRABANT: R. Blik, Broerelaan 8, Eindhoven, telefoon: 040-114828;
 LIMBURG: P. Wessels, Voorhoevepark 22, Gennep, telefoon: 08851-2580.

WEGWIJZER VOOR HET KONGRES

43
7/11

Kongresstuk nummer:	Inhoud:	Eerste of tweede kongres-Democraat:	Staat op pagina:
1	Uitnodiging en agenda voor kongres	eerste	3
1a	Moties op de kongres-agenda	tweede	3
2	Konsept-reglement voor het kongres	eerste	4
2a	Moties op het konsept-reglement voor het kongres	tweede	3
3	Verslag van financiële commissie	eerste	2
3a	Mededeling van de penningmeesters	tweede	4
3b	Mededeling van beheerscommissie verkiezingsfonds	tweede	4
4	Kandidaten gevraagd voor het dagelijks bestuur	eerste	2
4a	Kandidaten gevraagd voor het dagelijks bestuur (herhaalde oproep)	tweede	4
5	De voorbereidingen van het kongres in Tiel	eerste	4
6	Kandidaten gevraagd voor de rapportagecommissie	eerste	3
6a	Kandidaten gevraagd voor de rapportagecommissie (herhaalde oproep)	tweede	3
7	Kandidaten gevraagd voor de geschillencommissie	eerste	3
7a	Geen voordracht van hoofdbestuur voor geschillencommissie	tweede	3
8	Rapport ter ondersteuning van de discussie over onze doelstellingen en uitgangspunten	eerste	5
8a	Moties op rapport ter ondersteuning van de discussie over onze doelstellingen en uitgangspunten	tweede	5
9	Gewijzigde procedure van kandidaatstelling voor de Eerste Kamer	eerste	23
9a	De kandidaten van D'66 voor de Eerste Kamer	tweede	10
9b	Stembiljet voor de Eerste Kamer	tweede	11
10	Schaap met vijf poten	tweede	2
11	Dispensatieverlening aan drie kandidaten voor de provinciale staten	tweede	4
12	Verslag over 1973 van Stichting Wetenschappelijk Buro D'66	tweede	11
12a	Statutenwijziging en bestuursverkiezing Stichting Wetenschappelijk Buro D'66	tweede	12
13	Bijgewerkte lijst van contactpersonen van werkgroepen en van uitgebrachte rapporten	tweede	13
14	Uitnodiging voor D'66-kongres over energie	tweede	4
15	D'66 en de campagne voor de provinciale statenverkiezingen	tweede	15
16	Guillaume Spiering geen eindredakteur van Democraat meer	tweede	3

BETAAL NU UW
KONTRIBUTIE
STRAKS IS HET
TE LAAT

BETAAL NU UW
KONTRIBUTIE
STRAKS IS HET
TE LAAT